

PN-ISO 704:2012/Ap1

Działalność terminologiczna

Zasady i metody

Przedmowa

Niniejsza poprawka została opracowana przez KT nr 256 ds. Terminologii, Innych Zasobów Językowych i Zarządzania Treścią i zatwierdzona przez Prezesa PKN dnia 14 marca 2014 r.

W sprawach merytorycznych dotyczących treści normy można zwracać się do właściwego Komitetu Technicznego lub właściwej Rady Sektorowej PKN, kontakt: www.pkn.pl

Treść poprawki

Przedmowa krajowa

zamiast:

Niektóre przykłady podane w ISO 704:2009 w niniejszej normie zastąpiono przykładami oddającymi specyfikę języka polskiego, z zachowaniem metodycznej funkcji przykładu.

powinno być:

Niektóre przykłady podane w ISO 704:2009 zastąpiono przykładami oddającymi specyfikę języka polskiego, z zachowaniem metodycznej funkcji przykładu.

0.2 Konwencje i notacja

zamiast:

– obiekty:

są **postrzegane** lub **wyobrażane**;

są **wyodrębniane przez abstrahowanie** lub **konceptualizowane** w postaci pojęć;

powinno być:

– obiekty:

są **postrzegane** lub **wyobrażane**;

są **wyodrębniane przez abstrahowanie**, czyli **konceptualizowane** w postaci pojęć;

4 Obiekty

zamiast:

Niektóre *obiekty*, takie jak maszyna, diament czy rzeka, uważa się za materialne i konkretne; inne *obiekty*, takie jak każdy przejaw planowania finansowego, ciężkość, płynność, wskaźnik przeliczeniowy, uważa się za niematerialne lub abstrakcyjne; jeszcze inne, takie jak jednorożec, kamień filozoficzny lub bohater literacki, uważa się za całkowicie wyobrażone. W trakcie opracowywania *terminologii* wszelkie dyskusje filozoficzne na temat rzeczywistego istnienia danego *obektu* nie są produktywne i zaleca się ich unikać. Zaleca się skupić uwagę na tym, jak człowiek traktuje *obiekty* w procesie komunikacji.

powinno być:

Niektóre *obiekty*, takie jak maszyna, diament czy rzeka należy uważać za materialne i konkretne; inne *obiekty*, takie jak każdy przejaw planowania finansowego, ciężkość, płynność, wskaźnik przeliczeniowy, należy uważać za niematerialne lub abstrakcyjne; jeszcze inne, takie jak jednorożec, kamień filozoficzny lub bohater literacki, należy uważać za całkowicie wyobrażone. W trakcie opracowywania *terminologii* wszelkie dyskusje filozoficzne na temat rzeczywistego istnienia danego *obektu* nie są produktywne i należy ich unikać. Należy skupić uwagę na tym, jak człowiek traktuje *obiekty* w procesie komunikacji.

5.4.1 Istota cech

zamiast:

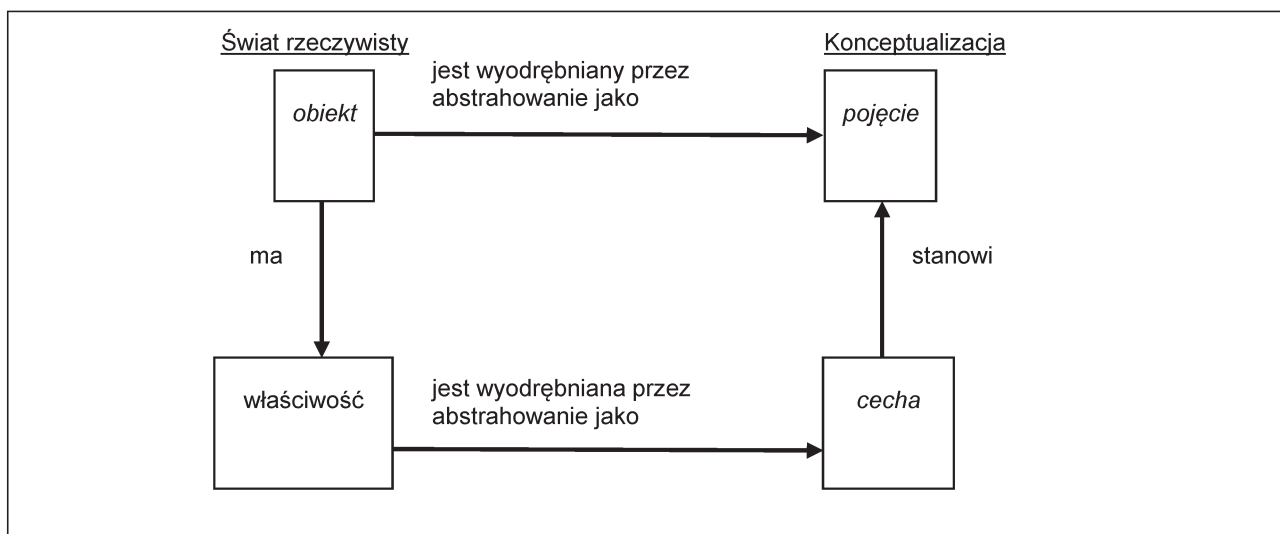
Następnie *obiekty* są wyodrębniane przez abstrahowanie jako *pojęcia*, a ich właściwości są wyodrębniane przez abstrahowanie jako *cechy* tworzące te *pojęcia*.

powinno być:

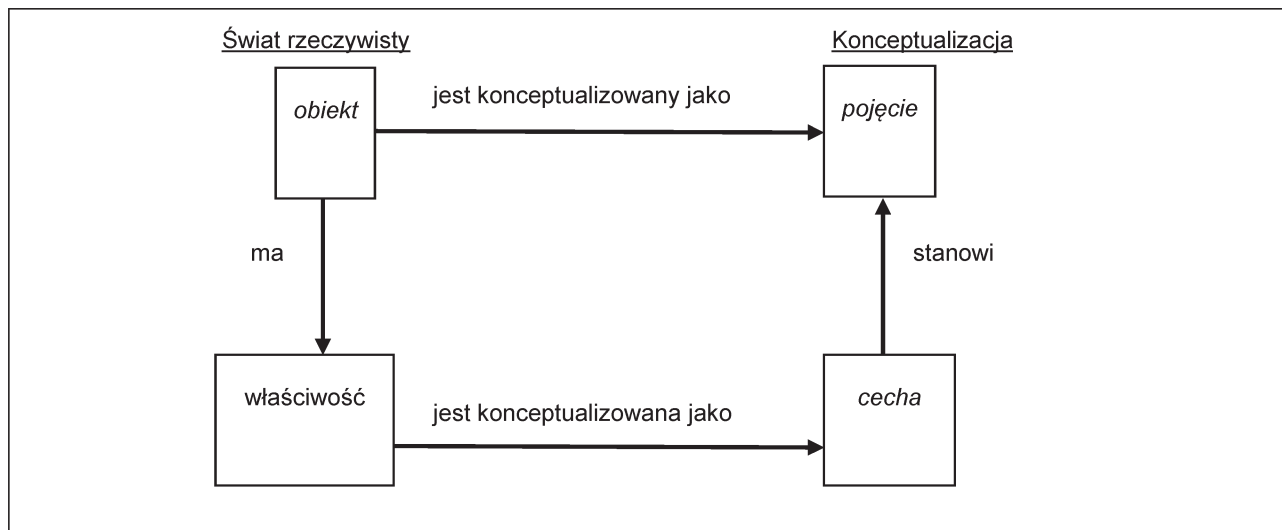
Następnie *obiekty* są konceptualizowane jako *pojęcia*, a ich właściwości są konceptualizowane jako *cechy* tworzące te *pojęcia*.

PRZYKŁAD

zamiast:

powinno być:

zamiast:

- Każda właściwość podobnego rodzaju jest wyodrębniana przez abstrahowanie jako jedna *cecha*.

powinno być:

- Każda właściwość podobnego rodzaju jest konceptualizowana jako jedna *cecha*.

zamiast:

- Każdy *obiekt* jest wyodrębniany przez abstrahowanie jako *pojęcie* lub kilka *pojęć*.

powinno być:

- Każdy *obiekt* jest konceptualizowany jako *pojęcie* lub kilka *pojęć*.

5.4.2 Analiza terminologiczna

zamiast:

- ustalenie, które właściwości wyodrębnia się przez abstrahowanie jako *cechy*;

powinno być:

- ustalenie, które właściwości konceptualizuje się jako *cechy*;

zamiast:

Analiza terminologiczna powinna zacząć się od *pojęć* odnoszących się do *obiektów* konkretnych, gdyż ich *cechy* łatwiej jest wyodrębniać przez abstrahowanie ze względu na to, że właściwości takich *obiektów* mogą być bezpośrednio zbadane czy zaobserwowane.

Mówiąc ogólnie, zaleca się, aby analiza terminologiczna najpierw skoncentrowała się na badanych *objektach* oraz na *dziedzinie*, której określenie pozwala na umiejscowienie tych *obiektów* w kontekście.

powinno być:

Analiza terminologiczna powinna zacząć się od *pojęć* odnoszących się do *obiektów* konkretnych, gdyż ich *cechy* łatwiej jest konceptualizować ze względu na to, że właściwości takich *obiektów* mogą być bezpośrednio zbadane czy zaobserwowane.

Mówiąc ogólnie, zaleca się, aby analiza terminologiczna najpierw koncentrowała się na badanych *objektach* oraz na *dziedzinie*, której określenie pozwala na umiejscowienie tych *obiektów* w kontekście.

zamiast:

Po analizie pewnej liczby tekstów dyskursu specjalistycznego terminolog może przyswoić sobie wiedzę na temat właściwości różnorodnych desygnatów w tych tekstach i dzięki temu ustalić, które z tych właściwości mogą być wyodrębniane przez abstrahowanie jako *cechy* w odróżnieniu od tych właściwości, które są typowe tylko dla pojedynczych *obiektów* i tym samym nie mogą być uznane za *cechy*.

powinno być:

Po analizie pewnej liczby tekstów dyskursu specjalistycznego terminolog może przyswoić sobie wiedzę na temat właściwości różnorodnych desygnatów w tych tekstach i dzięki temu ustalić, które z tych właściwości mogą być konceptualizowane jako *cechy* w odróżnieniu od tych właściwości, które są typowe tylko dla pojedynczych *obiektów* i tym samym nie mogą być uznane za *cechy*.

zamiast:

Jeżeli *obiekty* w Przykładzie 1 są umiejscowione w kontekście sprzętu komputerowego, to te *obiekty* są rozpoznawane jako należące do zbioru *obiektów*, który został wyodrębniony przez abstrahowanie jako 'mysz mechaniczna'.

powinno być:

Jeżeli *obiekty* w Przykładzie 1 są umiejscowione w kontekście sprzętu komputerowego, to te *obiekty* są rozpoznawane jako należące do zbioru *obiektów*, który został skonceptualizowany jako 'mysz mechaniczna'.

zamiast:

W stosownych przypadkach jest zalecane aby były one również uwzględniane w procesie wybierania i tworzenia *oznaczeń*.

powinno być:

W stosownych przypadkach zaleca się, aby były one również uwzględniane w procesie wybierania i tworzenia *oznaczeń*.

5.4.5 Cechy konieczne, wystarczające i istotne

zamiast:

Cechy konieczne dotyczą wszystkich obiektów, które mieszczą się w zakresie pojęcia, tzn. odpowiadają właściwościom, które każdy z obiektów danego zakresu powinien mieć.

powinno być:

Cechy konieczne dotyczą wszystkich obiektów, które mieszczą się w zakresie pojęcia, tzn. odpowiadają właściwościom, które ma każdy z obiektów danego zakresu.

5.5.2.1 Rodzaje relacji hierarchicznych

zamiast:

że pod pojęciem nadrzędnym powinno się znajdować co najmniej jedno pojęcie podrzędne

powinno być:

że pod pojęciem nadrzędnym znajduje się co najmniej jedno pojęcie podrzędne

5.5.2.2.1 Relacje rodzajowe i pojęcia ogólne

PRZYKŁAD 3

zamiast:

powinna dotyczyć również pojęcia 'mysz mechaniczna', czyli być dziedziczona przez to pojęcie

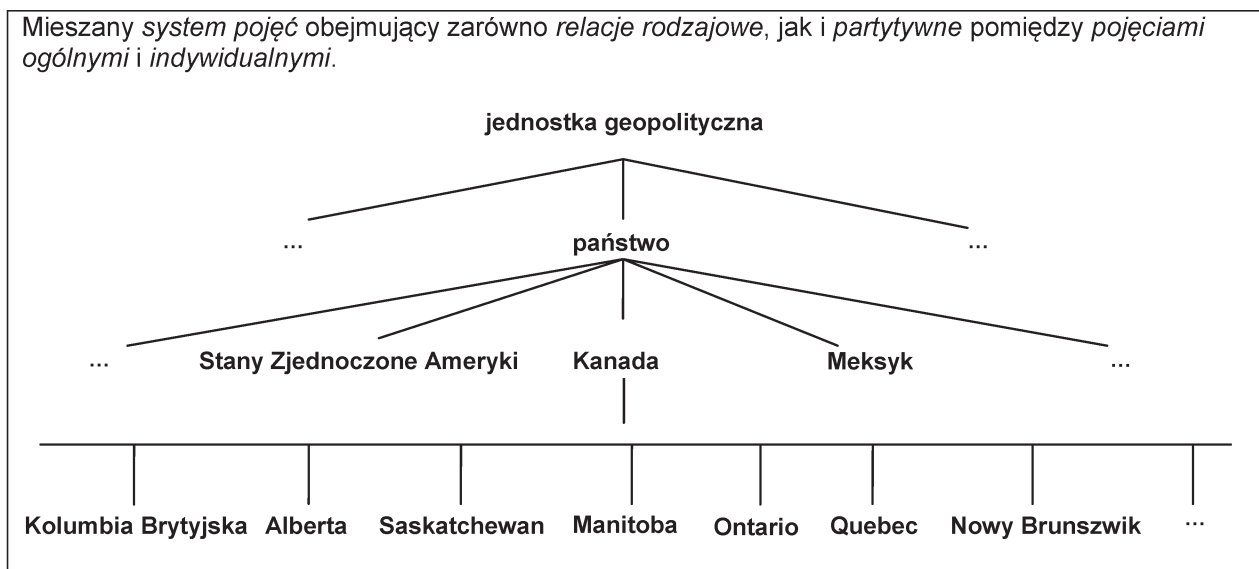
powinno być:

dotyczy również pojęcia 'mysz mechaniczna' i jest dziedziczona przez to pojęcie

5.6.2 Rodzaje systemów pojęć

PRZYKŁAD 3

Na rysunku powinna być kreska pionowa poniżej wyrazu „Kanada”:

6.3.2 Systemowy charakter definicji treściowych

zamiast:

definicja powinna być połączona z terminem hasłowym

powinno być:

definicję łączy się z terminem hasłowym

6.3.5 Tworzenie definicji treściowych

zamiast:

Zwraca się uwagę na to, że w wielu przypadkach *pojęcie nadrzędne* nie jest charakterystyczne dla danej *dziedziny* wiedzy specjalistycznej, w związku z czym zalecane jest dołożenie starań, aby przed zdefiniowaniem *pojęcia* na podstawie *relacji skojarzeniowej* dokładnie przeanalizować pełną *treść* i pełen *zakres pojęcia*.

powinno być:

Należy zwrócić uwagę na to, że w wielu przypadkach *pojęcie nadrzędne* nie jest charakterystyczne dla danej *dziedziny* wiedzy specjalistycznej, w związku z czym należy dołożyć starań, aby przed zdefiniowaniem *pojęcia* na podstawie *relacji skojarzeniowej* dokładnie przeanalizować pełną *treść* i pełen *zakres pojęcia*.

6.4.1 Charakter informacji dodatkowych

zamiast:

Zwraca się uwagę na to, że w normach terminologicznych informacje dodatkowe w postaci *uwag* mają charakter normatywny tylko wtedy, gdy pojawiają się w rozdziale „Terminy i definicje”.

powinno być:

Należy zauważyć, że w normach terminologicznych informacje dodatkowe w postaci *uwag* mają charakter normatywny tylko wtedy, gdy pojawiają się w rozdziale „Terminy i definicje”.

6.4.6 Konteksty definiujące

zamiast:

Zaleca się dołożenie starań, aby uniknąć błędów w cytatach.

powinno być:

Należy dołożyć starań, aby uniknąć błędów w cytatach.

6.5.3 Definicje niedokładne

zamiast:

Jest zalecane, aby *definicja* nie była za wąska ani za szeroka – w przeciwnym wypadku jest uznawana za niedokładną.

powinno być:

Zaleca się, aby *definicja* nie była za wąska ani za szeroka – w przeciwnym wypadku jest uznawana za niedokładną.

zamiast:

Zalecane jest zwrócenie uwagi, aby adaptując istniejącą *definicję* do konkretnej *dziedziny* lub *kontekstu*, nie doprowadzić do zmiany *zakresu pojęcia*.

powinno być:

Należy zwrócić uwagę, aby adaptując istniejącą *definicję* do konkretnej *dziedziny* lub *kontekstu*, nie doprowadzić do zmiany *zakresu pojęcia*.

7.2.1 Relacje termin – pojęcie

zamiast:

Termin preferowany powinien być akceptowany i używany przez specjalistów z danej *dziedziny*.

powinno być:

Niezbędne jest, by *termin preferowany* był akceptowany i używany przez specjalistów z danej *dziedziny*.

7.2.5 Harmonizacja

zamiast:

Zaleca się podjąć działania harmonizacyjne za każdym razem, gdy wystąpią niewielkie różnice, by w ten sposób ograniczyć występowanie dubletów i obniżyć wysokie koszty *działalności terminologicznej*.

powinno być:

Zaleca się podjęcie działań harmonizacyjnych za każdym razem, gdy wystąpią niewielkie różnice, by w ten sposób ograniczyć występowanie dubletów i obniżyć wysokie koszty *działalności terminologicznej*.

A.2.2 Definicje ostensywne

PRZYKŁAD 1

zamiast:

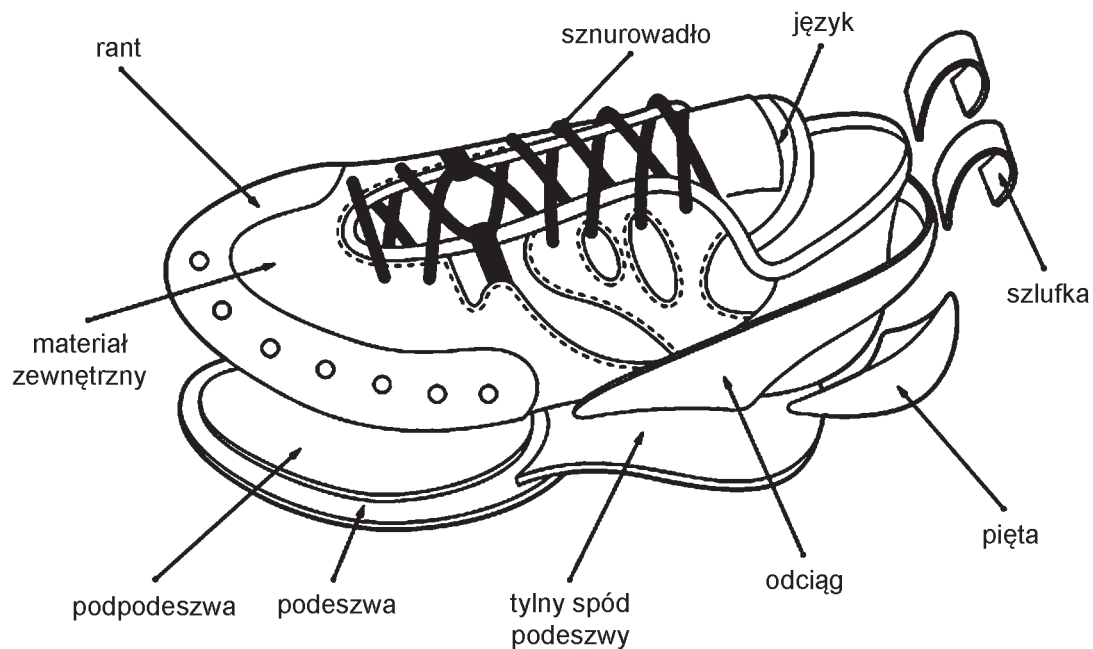
Co oznacza film wideo przedstawiający „skręcający jasnoczerwony samochód”? Czy ma za zadanie wskazywać cały obiekt, jedną z jego części (np. nadwozie), jego kolor, czy też czynność, którą wykonuje?

powinno być:

Co oznacza film wideo przedstawiający „jasnoczerwony samochód, który skręca”? Czy ma za zadanie wskazywać cały obiekt, jedną z jego części (np. nadwozie), jego kolor, czy też czynność, którą wykonuje?

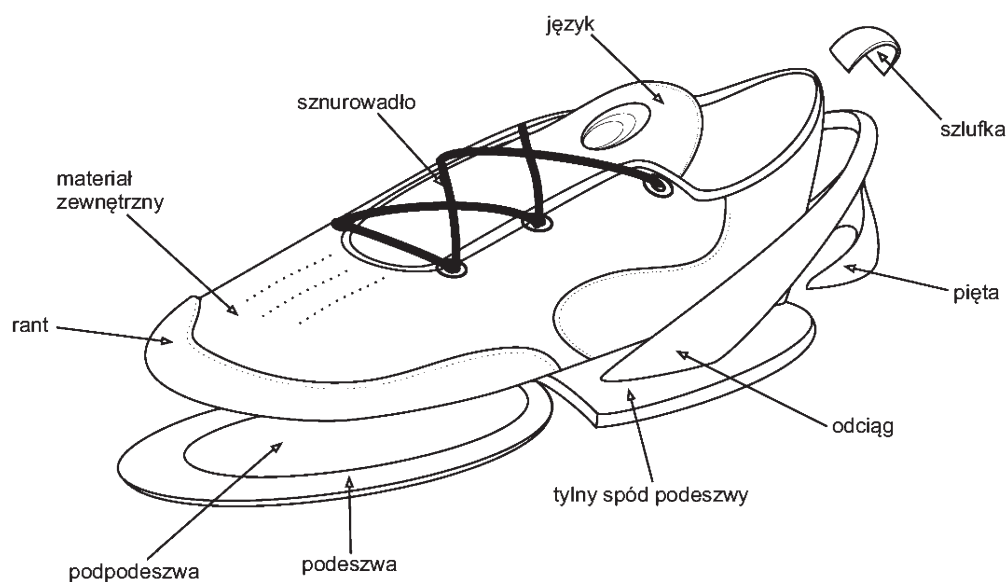
PRZYKŁAD 4
zamiast:

But wspinaczkowy i jego części: <przemysł obuwniczy>

[Źródło: www.saltic.pl]

powinno być:

C.2.2 Organy, instytucje i organizacje

zamiast:

Gdy podmiot staje się pojęciem partytywnym większego podmiotu, zaleca się uważanie go za jednostkę organizacyjną lub administracyjną.

powinno być:

Gdy podmiot staje się pojęciem partytywnym większego podmiotu, zaleca się traktowanie go jako jednostki organizacyjnej lub administracyjnej.

